

УДК 338

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ БАТЬКІВСЬКИХ ВНЕСКІВ

О.С. Колісник

К.В. Ковтуненко, к.е.н., доцент

*Одеський національний політехнічний університет, Одеса, Україна**Колісник О.С., Ковтуненко К.В. Легалізація батьківських внесків.*

Проаналізована проблема батьківських внесків у шкільних та дошкільних закладах. Існують нелегальні, так звані «фонди», за рахунок яких вирішуються питання з матеріально-технічного забезпечення того чи іншого навчального закладу. Багато батьків з підозрою ставляться до подібного роду «поборів», бо не вірять у чесне і повне цільове використання наданих внесків. Легалізація батьківських внесків необхідна для контролю за витрачанням зазначених коштів.

Ключові слова: бюджетна установа, батьківська допомога, легалізація батьківських внесків, реформа, спеціальний фонд

Колісник О.С., Ковтуненко К.В. Легалізація батьківських внесків.

Проанализирована проблема родительских взносов в школьные и дошкольные заведения. Существуют нелегальные, так называемые «фонды», за счет которых решаются вопросы материально-технического обеспечения того или иного учебного заведения. Много родителей с подозрением относятся к подобному роду «поборов», потому что не верит в честное и полное целевое использование предоставленных взносов. Легализация родительских взносов необходима для контроля за расходованием указанных средств.

Ключевые слова: бюджетное учреждение, родительская помощь, легализация родительских взносов, реформа, специальный фонд

Kolesnik O.S., Kovtunencko K.V. Parental contributions legalization.

The problem of parental contributions in school and preschool institutions. There are illegal, so-called «funds», by addressing issues of logistical support of institutions. Many parents are suspicious of this kind of «extortion», because I do not believe in honest and complete the target use of the provided contributions. Legalization of parental contributions is necessary to control over the spending of these funds to.

Keywords: budget institution, parental help legalization of parental contributions, reform, special fund

Вже багато років, навіть не одне десятиліття, у шкільних та дошкільних закладах існують нелегальні, так звані «фонди», за рахунок яких вирішуються питання з матеріально-технічного забезпечення того чи іншого навчального закладу. Ремонти в класі, шкільні свята, покупка щоденників, підручників, зошитів і безлічі посібників, закупівля господарських товарів, подарунки вчителям, зарплати охоронцям – далеко не повний перелік того, що повністю лежить на плечах батьків. Відомо, що шкільні заклади по причині недостатності коштів у бюджеті недоотримують фінансування для вирішення своїх поточних потреб, тому керівництво навчальних закладів вимушено «звертатися» до батьків своїх вихованців за фінансовою або матеріальною допомогою.

Нерідкі випадки, коли на батька, який згідно свого гаманця надто «довго думає» з приводу внесків, йде тиск або з боку адміністрації школи, або з боку голови батьківського комітету. Адже практично жодне засідання цього батьківського комітету не проходить без обговорення фінансової допомоги класу і школі в цілому.

Державна влада при цьому не тільки не вирішує проблему з фінансуванням шкіл і, відповідно, шкільних поборів, але і дає просто нездійсненні рекомендації. Наприклад, міністр науки і освіти України Іван Вакарчук в минулому році наставляв батьків: «Батьки школярів повинні звертатися в правоохоронні органи, якщо навчальні заклади вимагають від них «благодійні» внески».

В принципі, розсудливо. Адже, згідно ст. 53 Конституції України «держава забезпечує доступність та безоплатність освіти». Це ж положення відображено в Законах України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту», де записано, що «громадяни України мають право на доступність та безоплатність освіти».

Але, з іншого боку, якщо кожен батько у відповідь на прохання здати гроші на ремонт школи, піде в прокуратуру та міліцію, то таку школу доведеться просто закрити. Тому, за зрозумілих причин, батьки цього не роблять – аде вони дають гроші на потреби своїх дітей.

Виходить ситуація «кривих дзеркал». По-перше, держава надала школам статус юридичних осіб зі своїм банківським рахунком, але при цьому

не дало школам фактичної фінансової самостійності. По-друге, фінансуючи тільки так звані «захищені статті бюджету», (тобто зарплати, комунальні платежі і харчування), держава в особі міністра освіти радить батькам вести під руки директора-хабарника прямо в прокуратуру. Хоча ось таку «благодійність» не можна назвати унікальною для України.

Можна додати, що взаємні звинувачення з приводу шкільних «поборів» ні до чого не приведуть. Головне, потрібно запам'ятати, що здача грошей в шкільні фонди – добровільна і будь-яка вимога з боку адміністрації школи незаконно. «Здавати або не здавати» – індивідуальне рішення, а будь-яке вимагання розцінюється як кримінальний злочин.

Проблема легалізації батьківських внесків

Пункт 4 ст. 61 закону України «Про освіту» визначено, що додатковими джерелами фінансування є в тому числі і добровільні грошові внески матеріальні цінності, одержані від підприємств, установ, організацій, окремих громадян; інші кошти. Тим самим, батьківські внески начебто легалізовані, тобто не суперечать законодавству. Але проблема не в тому, що це додаткове джерело фінансування, проблема у відсутності чіткого механізму надходження та витрачання таких внесків.

Як стало відомо із ЗМІ у Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту розглядається можливість створення в школах благодійних фондів для поліпшення матеріально-технічної бази що посилять роль шкільних батьківських комітетів як органів самоврядування і дозволити їм створювати благодійні фонди, щоб акумулювати спонсорські кошти. У ці фонди зможуть вносити гроші всі бажаючі – спонсори, підприємці, підприємства, заводи, підприємці і приватні особи, що дозволить поліпшити матеріально-технічний стан шкіл і умови навчання дітей. Батьківські комітети посилять свою роль в освітній системі. Організувати це можливо шляхом внесення змін до чинного законодавства.

Легалізація батьківських внесків (будь-яких інших незаборонених законодавством пожертвувань) необхідна для контролю за витрачанням зазначених коштів. Найчастіше цього контролю вимагають батьки учнів, ніж керівництво навчального закладу. Багато батьків з підозрою ставляться до подібного роду «поборів», бо не вірять у чесне і повне цільове використання наданих внесків (пожертвувань). Не всі школи мають спроможних спонсорів, тому більшість таких навчальних закладів матеріально-технічну базу закладу утримує за рахунок батьківських внесків. Залучити ж будь-якого вагомому спонсора важко.

Проект положення

Для легалізації батьківських внесків розроблено проект положення «Про порядок залучення та обліку благодійних внесків фізичних та юридичних осіб». Про порядок залучення та

обліку благодійних внесків фізичних та юридичних осіб (середньої загальноосвітньої школи або дошкільного навчального закладу).

Положення регулює порядок залучення, використання та обліку добровільних внесків фізичних й (або) юридичних осіб (середньої загальноосвітньої школи або дошкільного навчального закладу).

Загальні положення:

- добровільними внесками фізичних й (або) юридичних осіб (середньої загальноосвітньої школи або дошкільного навчального закладу) є добровільні внески батьків, спонсорська допомога організацій, закладів, підприємств, будь-яка добровільна діяльність громадян та юридичних осіб на безкорисливій (безоплатній або на пільгових умовах) передачі майна, безкорисливому виконанні робіт, наданню послуг, наданню іншої допомоги
- добровільні внески фізичних й (або) юридичних осіб (середньої загальноосвітньої школи або дошкільного навчального закладу) залучаються з метою заповнення відсутніх бюджетних коштів для розвитку матеріально-технічної бази закладу.
- добровільні внески можуть залучатися школою як від батьків дітей, які навчаються в школі, так і від інших фізичних й юридичних осіб, які виявили бажання здійснювати благодійні внески.
- порядок залучення добровільних внесків:
- адміністрація школи в особі уповноважених працівників (директора, педагогічних робітників й інших) мають право звернутися за одержанням допомоги школі як в усному (на батьківських зборах, в приватній бесіді), так і в письмовому (у вигляді об'яви, листа) зверненні.
- пожертвування фізичних або юридичних осіб можуть залучатися школою тільки на добровільній основі. Відмова в наданні допомоги або внесення добровільних пожертвувань не може супроводжуватися якими-небудь наслідками для дітей.
- при зверненні за наданням допомоги школа повинна обов'язково проінформувати фізичну або юридичну особу про цілі залучення допомоги (здійснення поточного ремонту, зміцнення матеріальної бази, проведення заходів і т.д.).
- благодійна допомога може виражатися в добровільній безоплатній особистій праці батьків з ремонту приміщень школи, наданні допомоги в проведенні заходів і т.д.
- порядок витрачання добровільних пожертвувань:
- витрачання залучених коштів школою повинно здійснюватися строго відповідно до цільового призначення.
- використання залучених коштів має здійснюватися на основі кошторису витрат, актів виконаних робіт і заходів, спрямованих

на розвиток матеріально-технічної бази установи.

- не допускається направлення добровільних пожертвувань на збільшення фонду заробітної плати працівників школи, надання їм матеріальної допомоги.

Порядок прийому добровільних пожертвувань та обліку їх використання:

- добровільні пожертвування можуть бути передані школі за безготівковим розрахунком, в натуральному вигляді, у формі передачі по акту.
- добровільні пожертвування підприємств, організацій та установ, фізичних осіб, грошова допомога батьків можуть бути внесені на поточний рахунок установи.
- громадські органи, органи шкільного самоврядування відповідно до їх компетенції можуть здійснювати контроль за переданими школі засобами. Адміністрація школи зобов'язана представити звіт про використання добровільних пожертвувань на вимогу органу громадського самоврядування.
- при залученні добровільних внесків батьків на ремонт школи та інші витрати, пов'язані з діяльністю школи, адміністрація зобов'язана представляти письмові звіти про використання коштів, виконанні робіт раді школи або іншому громадському органу для розгляду на класних зборах, загальношкільної конференції і т.д.

Відповідальність

- Не допускається використання добровільних пожертвувань школи на цілі, що не відповідають статутній діяльності та не у відповідності з побажанням особи, яка вчинила пожертвування.
- Відповідальність за використання добровільних пожертвувань несе директор школи.

Окрім запропонованого проекту положення, необхідно також визначити порядок внесення благодійних коштів на поточний рахунок навчального закладу, в натуральному вигляді, у формі передачі по акту.

Враховуючи, що добровільні внески (пожертвування) не є бюджетними коштами, а цілком належать навчальному закладу, який їх отримав, то такі кошти будуть зараховуватися на спеціальний рахунок навчального закладу, який відкривається в Управлінні державної казначейської служби України.

Спеціальні реєстраційні рахунки відкриваються на підставі договорів між розпорядниками коштів та органами Державного казначейства. Для відкриття спеціальних реєстраційних рахунків заводяться особові справи на розпорядників коштів. При цьому розпорядники коштів подають до органів Державного казначейства ті самі документи, що й для відкриття реєстраційних рахунків. Крім цього подається також зведення показників по спеціальному фонду в розрізі груп

власних надходжень та звіт про надходження та використання коштів спеціального фонду.

На спеціальні реєстраційні рахунки бюджетних установ в органах Державного казначейства зараховуються власні надходження бюджетних установ та інші кошти спеціального фонду.

Власні надходження бюджетних установ поділяються на дві групи, кожна з яких формується за типами та видами надходжень, а саме: плата за послуги, що надаються бюджетними установами (код класифікації доходів бюджету 24121000); інші джерела власних надходжень бюджетних установ (код класифікації доходів бюджету 24122000).

Першу групу утворюють надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законами та нормативно-правовими актами. Такі надходження мають постійний характер і обов'язково плануються у бюджеті.

Другу групу утворюють кошти, перераховані бюджетним установам для виконання окремих доручень, а також благодійні внески, гранти та дарунки. Такі кошти не мають постійного характеру і плануються лише у випадках, що попередньо визначені рішеннями Кабінету Міністрів України, укладеними угодами, в тому числі міжнародними, календарними планами проведення централізованих заходів тощо. Ця група власних надходжень бюджетних установ включає:

Благодійні внески, гранти та дарунки, тобто всі види добровільної безповоротної та безоплатної допомоги як передача будь-яких видів майна, у тому числі внески від спонсорів та меценатів. Гранти надаються на безповоротній основі та спрямовуються на реалізацію цілей, визначених програмою їх надання, проектом міжнародної технічної допомоги тощо.

Кошти які отримують бюджетні установи для виконання окремих конкретних доручень від підприємств, організацій чи фізичних осіб, від інших бюджетних установ. Сюди відносять також інвестиції, які згідно із законодавством надходять до бюджетних установ, у тому числі на спорудження житлових будинків.

Власні надходження бюджетних установ використовуються відповідно до закону про державний бюджет чи рішення про місцевий бюджет за такими напрямками:

Перша група:

- *підгрупа 1* — на покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням зазначених у підгрупі послуг;
- *підгрупа 2* — на організацію зазначених у підгрупі видів діяльності, а також на господарські видатки бюджетних установ;
- *підгрупа 3* — на утримання, обладнання, ремонт майна бюджетних установ;
- *підгрупа 4* — на ремонт, модернізацію чи придбання нових необоротних активів (крім будівель і споруд) та матеріальних цінностей; на покриття витрат, пов'язаних з організацією

збирання і транспортування відходів і брухту на приймальні пункти; на преміювання осіб, які безпосередньо зайняті збиранням відходів і брухту, а також на господарські потреби бюджетних установ.

Підгрупа другої групи — за спеціально визначеними напрямками у разі надходження таких коштів.

Органи Державного казначейства відкривають бюджетним установам спеціальні реєстраційні рахунки з урахуванням груп спеціальних коштів в розрізі кодів програмної класифікації видатків. Залишки невитрачених у попередньому

бюджетному періоді коштів, які були одержані на виконання відповідних завдань, на підставі платіжних доручень, наданих розпорядниками бюджетних коштів, зараховуються на відкриті відповідні спеціальні реєстраційні рахунки. При цьому програму та вид рахунку, на який зараховуються залишки, визначає розпорядник бюджетних коштів.

При проведенні видатків за групами власних надходжень розпорядників коштів не проводиться реєстрація боргових і фінансових зобов'язань.

Список літератури:

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: закон України від 16.07.99 №996-XIV, поточна редакція 02.12.2012, підстава 5463-17 Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> – Назва з екрану.

Надано до редакції 26.08.2012

Колісник Оксана Сергіївна / Oksana. S. Kolesnik
Kolesnik-Oksana.27@yandex.ua

Ковтуненко Ксенія Валеріївна / Kseniya V. Kovtunencko

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Легалізація батьківських внесків [Електронний ресурс] / О.С. Колісник, К.В. Ковтуненко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 1 (6). – С. 182-185. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n1.html>